

Ervaringswerkers:

ervaringsdeskundigen

als

zorgverleners

Daan Schinning
Dorothe van Slooten

Daan Schinning

**Ervaringswerker
ACT Team Vroege Psychose
Eindhoven**

Dorothe van Slooten

**Beleidsmedewerker
Psycope Maastricht
Maastricht**

Inhoud workshop

Deel 1 → Ervaringswerkers in ACT

Deel 2 → De praktijk: ervaringswerker
aan het werk

Deel 3 → Uitwisseling: ervaringswerkers
en hun rol bij herstel

Ervaringsdeskundigheid

- Term uit cliëntenbeweging
  - ervaring
  - verdieping : kennis en inzicht
  - verbreding : collectief niveau
  - toepassing: vaardigheden

Literatuur

- Bekend sinds ca. 1990
- Uitéénlopende functies
  - Case-manager (-assistent)
  - Peerspecialist
  - Trajectbegeleider
  - Woonbegeleider
  - Crisiswerker
  - Docent
  - Etc.

Nieuw: ervaringsdeskundige in ACT-team

- **Enorme groei ACT-teams**
  - Multidisciplinair team
  - Intensieve en assertieve zorg
  - Outreaching
  - Beperkt aantal cliënten per team
- **Modelgetrouwheidscriterium:
ervaringsdeskundige in team**

Hulpverlenings-
positie

Beperkte
autonomie

Ervaringswerker

Ervarings-
deskundigheid
als instrument

Wederkerigheid
niet hoofddoel

Vier modellen ervaringswerkers

Directe gezondheidszorg

2. Professional met psychiatrische achtergrond
3. Ervaringsdeskundige met zorggerelateerde opleiding
4. Ervaringsdeskundige zonder zorggerelateerde opleiding

Niet in directe gezondheidszorg

7. Ervaringsdeskundige zonder zorggerelateerde opleiding

Winst

1. Unieke bijdrage

2. Voorbeeldfunctie

- Rolmodel cliënten
- Bron van hoop
- Educatieve rol team
- Vermindering stigma

3. Focus op rehabilitatie en empowerment

4. Contact leggen en behouden

- Brugfunctie

(Chinman et al., 2000; Cook et al., 1995;
Lyons et al., 1996; Dixons et al., 1994,
Yanos et al., 2001)

Onderzoek

A. Positief effect

- ✓ Cliënt uitkomsten
  - ▣ Hoeveelheid levensproblemen
  - ▣ Tevredenheid leefomstandigheden
- ✓ Tevredenheid zorg
- ✓ Attitude hulpverleners

(Besio & Mahler, 1993; Dixon et al, 1997; Felton et al., 1995; O'Donnell et al, 1999)

B. Andere focus werkwijze

- ✓ Outreaching
- ✓ "Er zijn" versus efficiëntie
- ✓ Rehabilitatie model

(Chinman et al., 2000; Paulson et al., 1999)

Problemen I

1. Onbekendheid

- Duidelijke richtlijnen
- Taken en verantwoordelijkheden
- Houding (beschermen versus negeren)

(Francis et al, 2002; Manning & Suire, 1996;
Solomon & Draine, 1996)

2. Rolverwarring

- Scheiding werk – prive
- Geheimhouding/privacy

(Besio & Mahler, 1993; Cook et al., 1995;
Manning & Suire, 1996; Mowbray & Moxley, 1998)

Problemen II

1. Twijfel team

- Stress management
- Professionele attitude
- Training
- Terugval

(Besio & Mahler, 1993;
Manning & Suire, 1996;
Solomon & Draine, 1996)

2. Bedenkingen management

- Financiële barrières
- Onderzoek
- Aansprakelijkheidskwesties

(Mead et al., 2001)

Problemen III

1. Ervaringswerkers zèlf

- Attitude professionals
- Onwetendheid over vaardigheden
- Onvoldoende steun en begeleiding
- Salariëring en rechtspositie

(Chinman et al., 2000; Francis et al., 2002; Manning & Suire, 1996; Mowbray et al., 1996)

Ervaringswerkers in Nederland

Implementatiefase

	Juli 2004 n=17	Sept.2005 n=25
Geen actie	1	9
Oriëntatie	7*	2
Ontwikkeling en planning	6	7
Sollicitatie	1	-
In dienst	3*	10

* 1 team in meerdere fasen

(Van Slooten & Van Bekkum, 2005)

Geografische verdeling

(eind 2005)

➤ Noord

☐ Winschoten (1)

➤ West

☐ Amsterdam (1)

☐ Rotterdam (6)

☐ Altrecht (1)

➤ Zuid

☐ Eindhoven (1)

Eerste ervaringen

2. Problemen

- Twijfel team m.b.t. afstand nemen
- Gemeenschappelijke geschiedenis
- Vragen/weerstand management
  - Randvoorwaarden
  - Verantwoordelijkheid
  - Privacy en inzage dossier

3. Winst

- Extra kennis/expertise
- Goede collega
- Goede ingang

Valkuil 1

Verlies ervaringsdeskundigheid door:

- Opleiding
- Solopositie
- Gebrek aan steun/begeleiding
- Onvoldoende functie-invulling
- Botsende belangen

Ervaringsdeskundigheid = meerwaarde

Valkuil 2

Hoge eisen en verwachtingen

- Nieuwe functie invullen
- Rolverwarring hanteren
- Taken en verantwoordelijkheden afbakenen
- Vooroordelen en gedeelde geschiedenis het hoofd bieden
- Kwetsbare positie i.v.m. met inbreng persoonlijke ervaringen
- Sterke schouders / stevige schoenen
- Gelijkwaardige plaats veroveren
- Waarde functie bewijzen
- Wel/niet training en opleiding volgen
- (soms) Eerste werkervaring/arbeidsritme opdoen
- Omgaan met psychische aandoening
- Etc. etc...

Ervaringswerker $\neq$ Superman

Valkuil 3

Oneigenlijke redenen

- Politiek correcte keuze
- Verbetering modelgetrouwheid
- Zorgmijders binnenhalen
- Medicatiebeleid propageren

Ervaringswerker $\neq$ professional

Valkuil 4

Onvoldoende voorbereiding

- Geen open procedure
- Gevraagd: Super Ervaringswerker
- Geen keus voor model ervaringswerker
- Afwezigheid functieomschrijving
- Onvoldoende draagvlak
- Negeren versus beschermen

Ervaringswerker → normaliseren

Afsluitend

- Booming business
- Wiel vaak uitgevonden
- Met stip gestegen model 3
- Aandachtspunten
  - Draagvlak
  - Behoud ervaringsdeskundigheid
  - Begeleiding ervaringswerkers
  - Sollicitatieprocedure

Deel 2

De praktijk

Ervaringswerker
aan het werk

Herstel

- **Pat Deegan (1993):**

Herstel is een proces, geen doel in zichzelf. Het is een houding, een strategie om de dag en de dagelijkse dingen de baas te worden. Voor mij betekent herstel dat ik weet dat ik bepaalde beperkingen heb en dat er dingen zijn die ik niet kan. Maar in plaats van toe te staan dat ik daardoor wanhopig word en het hoofd in de schoot leg, heb ik geleerd dat de wetenschap wat ik niet kan me ook laat zien wat ik wèl kan.

Kernwoorden herstel

- Proces
- Houding
- Naar jezelf kijken
- Dagelijks leven
- Mogelijkheden

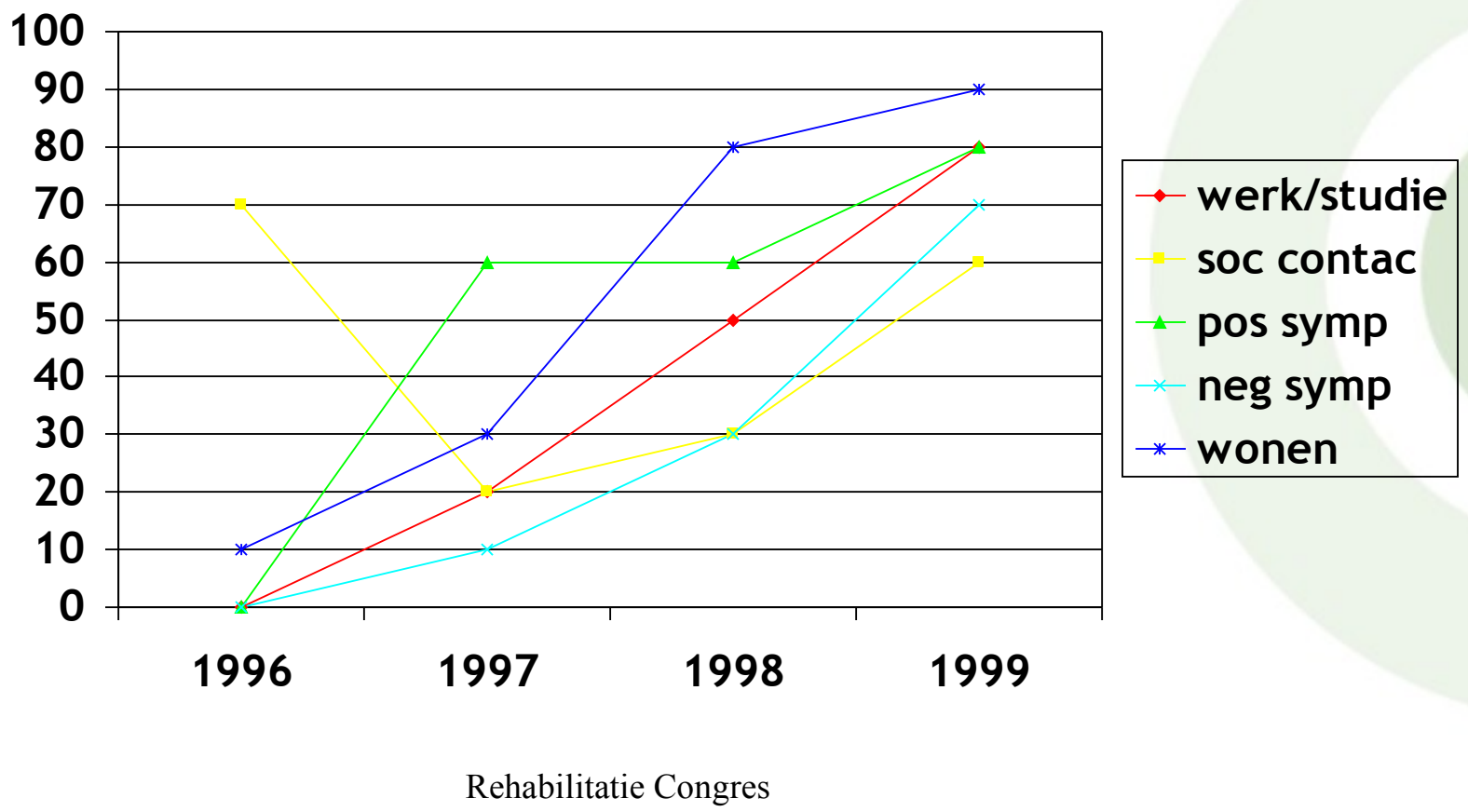

Deel 3

Uitwisseling

**Rol van de
ervaringswerker bij
herstel**

Herstel grafiek

Groeten uit

Eindhoven

&

Maastricht